

Wandelroute 2 kilometer

Het Heukelommetje

...in Het Groene Woud

*Het Heukelommetje is een initiatief van het
Deltaplan voor het Landschap, Het Groene Woud,
in nauwe samenwerking met Brabants Landschap
en Vereniging Groen Boer en Doen.*

Wandelen over authentiek Brabants boerenland

Het Heukelommetje is 2 kilometer lang en ligt midden in het gebied Moerenburg-Heukelom-Koningshoeven. In deze mooie en landelijke streek tussen Oisterwijk en Tilburg wandelt u door oude en nieuwe natuur, geniet u van bijzondere flora en fauna en ontdekt u elementen uit de rijke (cultuur) historie die dit gebied herbergt.

Inhoud

Wandelen over authentiek Brabants boerenland	3
Wandelinformatie	4
Zó veel variatie	6
Kaart	8
Het platteland bruist	12
Deltaplan voor het Landschap	13
Over Het Groene Woud	14

Het Groene Woud

Het Heukelommetje is een initiatief van het Deltaplan voor het Landschap, Het Groene Woud, in nauwe samenwerking met Brabants Landschap en Vereniging Groen Boer en Doen. Nationaal Landschap Het Groene Woud ligt tussen de steden 's-Hertogenbosch, Eindhoven en Tilburg. Het ommetje sluit naadloos aan op het wandelroutenetwerk van Het Groene Woud: het pad loopt van wandelknooppunt 57 tot aan de ingang van café Mie Pieters, nabij wandelknooppunt 58.

Begeef u in authentiek Brabants boerenland en beleef het landschap, de cultuur, de natuur en het water.

Veel wandelplezier!

Het Groene Woud nog mooier

De opbrengst van de verkoop van dit wandelboekje wordt gebruikt om Het Groene Woud nog mooier te maken.

Het Heukelommetje is een wandelpad. Auto's en fietsen zijn hier verboden. Gratis parkeergelegenheid is er voldoende bij café Mie Pieters.

Wandelinformatie

Welkom in de natuur

Met het Heukelommetje is een mooi ommetje toegevoegd aan het wandelroutenetwerk van Het Groene Woud tussen Oisterwijk en Tilburg. Het charmante wandelpad is voor jong en oud eenvoudig te lopen. De route bevindt zich in (Laag) Heukelom, een gehucht ten westen van Oisterwijk. Eeuwenlang – en tot op de dag van vandaag – is landbouw de belangrijkste bron van inkomsten in dit gebied.

Rijke historie

De nederzetting Heukelom wordt in 1192 vermeld als Huclum, wat verklaard kan worden als 'hoeve of woning' (heim) bij een heuvel (hukila). Deze uitleg duidt erop dat er Franken in het gebied gewoond moeten hebben.

Vroegere bewoners

Heukelom bleek al in de prehistorie aantrekkingskracht te hebben. In het beekdal van het riviertje de Voorste Stroom zijn vuurstenen gebruiksvoorwerpen gevonden uit 8.000 v. Chr. Of jagers en vissers hier op doortocht waren of er daadwerkelijk hebben gewoond, is niet bekend. In de IJzertijd (700-0 v. Chr.) is Heukelom wel bewoond geweest, getuige zichtbare restanten van grafheuvels uit deze tijd. Uit de Romeinse periode (0-400 na Chr.) zijn ook veel overduidelijke bewijzen van bewoning bewaard gebleven: in het gebied is Romeins aardewerk aangetroffen en dicht bij het viaduct over de A65 wijzen paalsporen op boerderijen en nederzettingen. Archeologische vondsten tonen verder aan dat de Franken uit het Rijngebied vanaf ongeveer 650 na Chr. in deze omgeving zijn neergestreken.

De Voorste Stroom

Bijzonder onderdeel van het Heukelommetje is een gloednieuwe, houten hangbrug over de Voorste Stroom. Dankzij deze brug maakt u letterlijk een ommetje op het boerenland. Dit vriendelijke beekje veranderde 's winters in vroeger tijden in een brede, woest-kolkende rivier. De Voorste Stroom ontspringt in België als het riviertje De Leij. Via Goirle en Tilburg stroomt ze door Oisterwijk als 'Voorste Stroom', om daarna als 'Essche Stroom' via de Dommel uit te monden in de Maas. Voor vroegere bewoners was de Voorste Stroom erg belangrijk voor vervoer en handelsverkeer. Je kon er bijvoorbeeld over naar 's-Hertogenbosch varen.

P. Timmermans

Helleputten

In de omgeving van uw wandeling ontdekt u ook drie goed bewaarde 'Helleputten': open water tussen het riet, dat vroeger achterbleef als de Voorste Stroom zich na de winter weer terugtrok in zijn oorspronkelijke bedding. In de putten visten bewoners op paling, snoek, voorn en louw. Er zit volgens de overlevering ook een wat macaber tintje aan de grond rond deze putten: de Germanen zouden er misdadigers hebben begraven 'omdat het water hen zou zuiveren op hun reis naar de onderwereld'.

Zó veel variatie

Veel (natuur)elementen zijn als getuigen van een rijk verleden bewaard gebleven. En de variatie... Kijk zelf maar!

Grote Bonte specht

Bosuil

Flora en fauna

Fikse eiken, wilgen, berken, een enkele paardenkastanje en elzen markeren het gebied. Wie goed kijkt, ziet dat er op de stammen van diverse elzen fraaie elzenstoelen (verdikkingen) zijn ontstaan. Vlier, kamperfoelie, lijsterbes en de Amerikaanse vogelkers maken de begroeiing af. Omdat hier sprake is van droge én natte grond, kom je ook veel riet en andere kruidachtige planten tegen. Dieren gedijen eveneens goed in deze omgeving. Neem kikkers en padden. Maar ook reeën en vossen, patrijzen en fazanten. Wie weet vangt u nog een glimp op van een buizerd of specht.

Kalmoeskruid

Elzen proppen

Smeerwortel

Kamperfoelie

Kale Jonker

Nat en droog

Tijdens deze wandeling ziet u overduidelijk wat natte en droge grond aan variatie in het landschap kunnen opleveren. Heukelom ligt op een dekzandrug, een zogenoemde landschappelijke verhoging. Ten zuiden van de Voorste Stroom vind je vennen zoals het Galgeven, het Bakseven en het Schaapsven. In het midden van het wandelgebied ligt moeras, de zogenoemde Helleputten. Die combinatie levert een fraaie begroeiing op.

Rond het Heukelommetje vindt u veel gebiedseigen flora en fauna. Van de inlandse eik en grauwe of zwarte els tot kamperfoelie, scherpe hulst, de kluwenhoornbloem en zegge. Dieren die u hier zomaar kunt tegenkomen: patrijzen, bosuilen en de groene of bonte specht.

Café Mie Pieters

Nabij wandelknooppunt 58 staat het gezellige café Mie Pieters. Hier kunt u uw wandeling beginnen of eindigen. Of wat dacht u van gewoon even lekker uitblazen voordat u uw weg vervolgt? Het café bestaat al sinds 1860 en heet eigenlijk 'Jagers en Visscherslust'. In de volksmond werd het herbergje al snel 'Mie Pieters' genoemd, naar de uitbaatster die het café van haar moeder overnam.

Tijdens Oisterwijk 800 in 2012 waren de Vogelverleiders een van de opvallendste succesnummers. De ruim 500 poppen zijn op 17 februari 2013 van het weiland in Heukelom verwijderd en vonden hun rustplaats op een weiland tegenover café Mie Pieters. Het gedicht van dichter/schrijver Jan Smeets dat ter gelegenheid hiervan gemaakt is vindt u hieronder en tevens in het café Mie Pieters.

↑ Café Mie Pieters

⇨ *Mie Pieters buiten op het erf met de geschuurde klompen tegen de muur en de geit: de koe der armen. Aan het water mogelijk haar nichtje Maria Vink die rond 1930 samen met haar man Piet Koolen het café over nam.*

⇨⇨ *De 'Russische Madame' (Antonine Wilhelmine Eschauzier-Bersin (1871-1941), afkomstig uit Letland) woonde in Laag-Heukelom op het perceel op de hoek van de Laag Heukelomseweg en het Baaneind.*

Ze stond bekend stond als een oer-Brabantse, zeer verstandige vrouw. Het interieur van het café is de moeite van het bekijken waard: de Oisterwijkse schilders W. Lukkenaar en A. van Rake beschilderden de muren bijna 100 jaar geleden met sprookjesachtige taferelen van het kleurrijke boer- en waterland.

Bedrijvigheid rond de watermolen

Wie goed oplet, ziet bij café Mie Pieters een bijzonder opstapje bij de ingang. Het is een halve molensteen. Deze is afkomstig van een dubbele watermolen voor graan en olie die rond 1312 ter hoogte van het huidige café werd gebouwd. Aangedreven door de Voorste Stroom heerste hier eeuwenlang volop bedrijvigheid, al beperkte die zich tot de winters: alleen dan mochten de molenaars malen, omdat het water in die maanden hoog genoeg stond. De molen is waarschijnlijk rond 1881 gesloopt.

Hapje en drankje

Café Mie Pieters (pal aan het Heukelommetje) is dé plek om met een hapje en drankje uit te rusten.

De vogelverschrikker (Opgedragen aan Heukelom)

'k Zou in dit dorp een vogelverschrikker willen zijn. Ik heb niets tegen vogels, maar als veldharlekijn zou ik vanaf de zijlijn zien hoe van huis tot huis mensen hun vreugde delen maar evengoed hun kruis.

De liefde en de zorg die in haard en erf gaan. De rijkdom aan gewassen, die op de velden staan: Het loof van hoop, verlangen, en struiken levenslust. Aan bomen hangt 't genieten en plukken mag gerust.

Heb je 't goud geluk dat j' als vriend dit dorp betreedt, dan weet je in één ogenblik wat of hier 'vriendschap' heet. Wil je een stoel aan tafel? Hier een pot bier alvast. De scepter van dit koninkrijk krijg j'in jouw hand als gast.

5-2-2013
Jan Smeets.

↑ *De oude Baileybrug bij café Mie Pieters. In 1976 werd deze met Europese subsidie vervangen door de huidige betonnen brug.*

Deltaplan voor het Landschap

Het Heukelommetje is een initiatief van het Deltaplan voor het Landschap, Het Groene Woud, in nauwe samenwerking met Brabants Landschap en Vereniging Groen Boer en Doen.

Het platteland bruist

Met het Heukelommetje heeft Nationaal Landschap Het Groene Woud er een prachtig ommetje bij, eentje die die het landschap opnieuw laat bruisen. Dat is mede te danken aan de enthousiaste inbreng van bewoners en ondernemers uit het gebied Moerenburg-Heukelom-Koningshoeve. Samen met het Deltaplan voor het Landschap, Het Groene Woud en gefinancierd door Streekfonds Het Groene Woud maken zij de streek nog mooier.

Sponsort u mee?

Om het Heukelommetje nog aantrekkelijker te maken, zijn we op zoek naar sponsors. Wilt u ook een waardevolle bijdrage leveren aan de versterking van de relatie tussen stad en platteland? Neem dan contact op met Streekhuis Het Groene Woud & De Meierij, telefoon: 0411 63 10 31. Of stuur een e-mail naar: streekhuis@hetgroenewoud.com.

Wie weet leidt uw steun ertoe dat het Heukelommetje niet alleen prachtig is om te wandelen, maar ook een route wordt waar veel te beleven valt. Wat dacht u bijvoorbeeld van compleet verzorgde arrangementen door het gebied voor een fijn dagje uit? Dankzij uw steun in geld, tijd of ideeën zal het Heukelommetje nóg waardevoller worden, waardoor het hier simpelweg heerlijk toeven is.

Doel van het Deltaplan is om het gebied Moerenburg-Heukelom-Koningshoeve, een mooi en landelijk gebied tussen Oisterwijk en Tilburg, nog aantrekkelijker te maken. Enerzijds om er prettig in te wonen en te recreëren, anderzijds om de bedrijfsvoering van de hier gevestigde agrariërs te versterken.

Samenwerking

De ontwikkelde initiatieven in het gebied vormen de vruchten van een intensieve samenwerking tussen het Deltaplan voor het Landschap, Brabants Landschap, Vereniging Groen Boer en Doen, inwoners en agrariërs. Met ondersteuning van het Deltaplan zijn het de agrariërs die de vrijwillige rol van landschapsbeheerder op zich nemen. Zo leveren ze een waardevolle bijdrage aan de versterking van de relatie tussen stad en platteland. Streekfonds Het Groene Woud van Stichting Streekrekening Het Groene Woud zorgt voor de financiering.

Vrijwilligerswerk

Het Heukelommetje wordt voor u onderhouden door vrijwilligers van de Vereniging Groen Boer en Doen (www.groenboerendoen.nl).

Variëteit in natuur en landschap

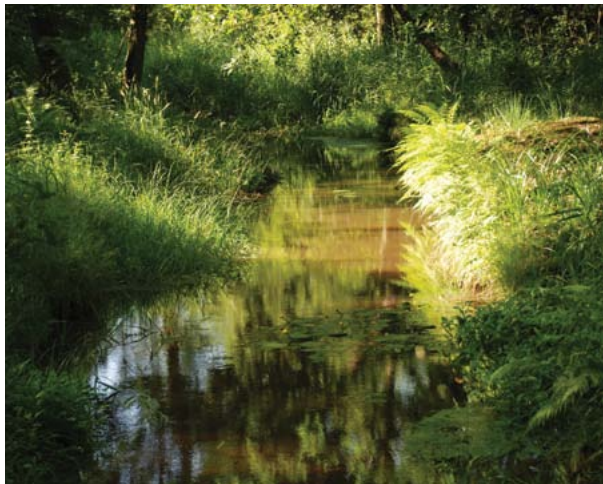
Het Groene Woud beschikt over unieke kwaliteiten. Dat is te danken aan de grote variëteit aan natuurgebieden.

De Oisterwijkse Bossen en Vennen, de Kampina, De Mortelen, De Scheeken, het Dommeldal en De Geelders, allemaal zijn ze onderdeel van Het Groene Woud. Deze gebieden worden in toenemende mate met elkaar verbonden.

Het Groene Woud

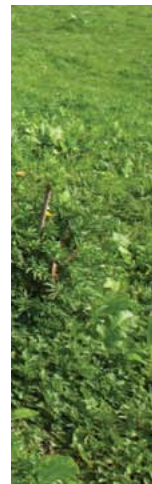
Het Groene Woud (circa 35.000 hectare groot) is in 2005 uitgeroepen tot Nationaal Landschap. Het gebied fungeert als binnentuin van de steden 's-Hertogenbosch, Eindhoven en Tilburg. In Het Groene Woud liggen de tien gemeenten Best, Boxtel, Haaren, Oirschot, Oisterwijk, Schijndel, Son en Breugel, Sint-Michielsgestel en Sint-Oedenrode.

Een in het oog springend voorbeeld is de natuurbrug over de A2. Deze verbindt De Mortelen en De Scheeken – en daarmee ook de Kampina en het Dommeldal.

Het landschap van beken, beemden, heidevelden, leembossen en kleinschalig cultuurlandschap is niet het enige dat Het Groene Woud zo uniek maakt. De natuurgebieden worden namelijk omgeven door een – op veel plaatsen – nog authentiek landschap met bolle akkers, kleine agrarische percelen en monumentale boerderijen, schuren, molens, kloosters en landgoederen.

Welkom in Het Groene Woud!
www.hetgroenewoud.com

Honden spelen een belangrijke rol bij het overbrengen van Neospora-infecties onder koeien. De parasiet Neospora Caninum veroorzaakt spontane abortus. De hond is gastheer voor de parasiet. Hij wordt er niet ziek van, maar brengt de parasiet wel via zijn ontlasting over op de koeien. U wordt daarom héél dringend om uw medewerking gevraagd door uw hond aan te lijnen en geen ontlasting achter te laten in de weilanden die gelegen zijn aan het Heukelommetje!

Colofon

Dit wandelboekje is uitgegeven ter gelegenheid van de opening van het Heukelommetje op 17 mei 2013 in opdracht van Stuurgroep Deltaplan voor het Landschap.

Fotografie:

Bert Vervoort

Jeanne Soetens

Heemkundekring De Kleine Meijerij

Tekst:

Dré van Hal, Vereniging Groen Boer en Doen

Anton van Dorp, Heemkundekring De Kleine Meijerij

Communicatieteam Het Groene Woud

Vormgeving:

Communicatieteam Het Groene Woud

Oplage:

1.000 stuks

natuur dichtbij huis

Brabants Landschap

Het Groene Woud

al kuierend over d'n hofpad Groen Boer en Doen

